

HFD 2020 ref. 21

Fråga om ett skuldförhållande mellan ett investmentbolag och dess dotterbolag ska anses ha uppkommit uteslutande eller så gott som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån. Förhandsbesked om inkomstskatt.

24 kap. 18 § inkomstskattelagen (1999:1229)

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 15 april 2020 följande dom (mål nr 2651-19).

Bakgrund

1. Huvudregeln är att ett bolags ränteutgifter ska dras av från bolagets inkomst av näringsverksamhet. För företag som ingår i intressegemenskap med varandra begränsas dock rätten att dra av ränteutgifter på interna lån om skuldförhållandet anses ha uppkommit uteslutande eller så gott som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån.

2. Piab Group AB (bolaget) har, via ett dotterbolag, gjort ett externt förvärv av andelar i ett bolag för knappt 7 miljarder kr. Finansieringen har skett genom att bolaget har lånat 1,617 miljarder kr av sitt moderbolag Investor AB. Bolaget har därutöver tillförts eget kapital om drygt 4 miljarder kr samt även tagit externa banklån om drygt 1,3 miljarder kr.

3. Av låneavtalet (Shareholder Loan Agreement) mellan bolaget och Investor framgår bland annat följande. Låneavtalet undertecknades den 14 juni 2018 och löper till den 30 juni 2023. Räntan på lånet är 3,5 procent per år, vilket ger en effektiv ränta om 3,69 procent. På årsdagen för lånet har bolaget möjlighet att antingen betala räntan eller kapitalisera den. Om räntan kapitaliseras höjs räntan för det aktuella året med ett särskilt tillägg om 2 procentenheter till 5,5 procent. Det motsvarar en effektiv ränta om 5,8 procent. Den högre räntesatsen utgår bara om bolaget inte har tillgängliga medel (available funds) beräknade på visst sätt. För lånet inklusive den kapitaliserade räntan gäller de ursprungliga räntevillkoren, dvs. en årlig ränta om 3,5 procent om räntan betalas och en räntesats om 5,5 procent om kapitalisering sker.

4. Bolaget ville genom förhandsbesked få reda på om skuldförhållandet med Investor ska anses ha uppkommit uteslutande eller så gott som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån med följd att bolaget ska vägras ränteavdrag.

5. Skatterättsnämnden fann att skuldförhållandet mellan bolaget och Investor inte ska anses ha uppkommit uteslutande eller så gott

som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån.

Yrkanden m.m.

6. *Skatteverket* yrkar att förhandsbeskedet ska ändras på så sätt att en eventuell kapitaliserad ränta ska anses utgöra en ny skuld och därmed ett nytt skuldförhållande som ska bedömas för sig. Om Högsta förvaltningsdomstolen skulle finna att så är fallet bör ärendet återförvisas till Skatterättsnämnden för ny prövning.

7. *Piab Group AB* anser att förhandsbeskedet ska fastställas.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

8. Frågan i målet är om ett skuldförhållande mellan ett investmentföretag och dess dotterbolag ska anses ha uppkommit uteslutande eller så gott som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån.

Rättslig reglering m.m.

9. Av 24 kap. 18 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) framgår att ett företag som ingår i en intressegemenskap får dra av ränteutgifter avseende en skuld till ett annat företag i intressegemenskapen bara under särskilt angivna förutsättningar. Även om dessa förutsättningar är uppfyllda får, enligt andra stycket, ränteutgifterna inte dras av om skuldförhållandet uteslutande eller så gott som uteslutande har uppkommit för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån. Denna undantagsregel är avsedd att omfatta skuldförhållanden med en mycket hög grad av skatteplanering, dvs. i princip rena missbruksfall och syftet är att komma åt aggressiv skatteplanering med interna skulder som andra regler inte motverkar (prop. 2017/18:245 s. 184).

10. Aktier i investmentföretag handlas med s.k. substansrabatt på börsen, varmed avses att företagets börsvärde är lägre än värdet på dess börshandlade tillgångar. I förarbetena uttalas följande beträffande vilken betydelse det vid tillämpningen av undantagsregeln har att investmentföretags aktier handlas med substansrabatt (prop. 2012/13:1 s. 252 f. och prop. 2017/18:245 s. 365 f.).

11. Substansrabatten medför att investmentföretag i praktiken inte kan anskaffa kapital genom nyemission av aktier utan främst genom extern upplåning. Substansrabatten påverkar således investmentföretagens val av finansieringsform. Även om det inte är investmentföretagets möjligheter att få tillskott från aktieägarna som ska bedömas, utan det interna lånet, bör hänsyn tas till om

företaget i sin tur har finansierat lånet med lånade medel. På grund av investmentföretagens särskilda situation bör utgångspunkten vara att dessa inte har möjlighet att lämna tillskott i stället för lån.

12. Med hänsyn till effekterna av substansrabatten bör den omständigheten att ett investmentföretag har skulder till externa parter som överstiger de fordringar som investmentföretaget har på sina intresseföretag utgöra en presumtion för att skuldförhållandet inte har uppkommit uteslutande eller så gott som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån. I ett sådant fall bör ränteavdrag bara kunna nekas om det finns andra omständigheter som talar för att det rör sig om sådana skattefördelar som undantagsregeln är avsedd att träffa, t.ex. att räntan på de interna lånen avviker på ett märkbart sätt.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Enligt lånevillkoren kan bolaget välja att kapitalisera räntan på lånet och lägga den till huvudskulden. Skatteverket anser att en sådan kapitalisering innebär att det uppstår ett nytt skuldförhållande mellan parterna som ska bedömas för sig enligt 24 kap. 18 § andra stycket inkomstskattelagen.

14. Av lånevillkoren framgår att den kapitaliserade räntan ska läggas till huvudskulden, att samma ränta utgår på den del av skulden som avser kapitaliserad ränta som på huvudskulden, att hela skulden – inklusive den kapitaliserade räntan – förfaller till betalning vid en och samma tidpunkt och att eventuella amorteringar görs med utgångspunkt i hela skulden utan uppdelning mellan huvudskuld och kapitaliserad ränta. Parterna betraktar alltså huvudskulden och den kapitaliserade räntan som ett enda skuldförhållande. Det har inte framkommit något som ger anledning att frånga parternas uppfattning i denna fråga. Det är därmed fråga om ett enda skuldförhållande i den mening som avses i 24 kap. 18 § andra stycket inkomstskattelagen.

15. Frågan är om skuldförhållandet kan sägas uteslutande eller så gott som uteslutande ha uppkommit för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån med följd att avdrag för räntan ska vägras. Denna avdragsbegränsningsregel är av skatteflyktskaraktär och avsedd att träffa rena missbruksfall (se punkt 9).

16. Investor är ett investmentföretag och en utgångspunkt vid prövningen är att Investor på grund av substansrabatten inte har möjlighet att lämna tillskott till bolag inom intressegemenskapen i stället för lån (jfr punkt 11). Enligt de förutsättningar som lämnats i ansökan överstiger Investors externa upplåning, som vid ingången av 2018 uppgick till 31 miljarder kr, de fordringar som Investor har på företag inom intressegemenskapen. Detta talar med styrka mot att skuldförhållandet uteslutande eller så gott som uteslutande har

uppkommit för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån (jfr punkt 12).

17. Ett villkor om att gäldenären har rätt att kapitalisera räntan och lägga den till huvudskulden torde inte vara ovanligt vare sig mellan oberoende företag eller mellan företag i intressegemenskap. Om möjligheten till kapitalisering av räntan utnyttjas i det nu aktuella fallet fullt ut kommer den ursprungliga skulden på 1,617 miljarder kr att öka med 500 miljoner kr under lånets löptid och den effektiva räntan kommer under hela tiden att uppgå till 5,8 procent under förutsättning att bolaget helt saknar tillgängliga medel på respektive årsdag. Vid motsatt förhållande, dvs. att möjligheten till kapitalisering överhuvudtaget inte utnyttjas, ligger den effektiva räntan kvar på 3,69 procent.

18. Investors genomsnittliga upplåningskostnad varierar mellan åren men uppgick enligt vad bolaget uppgett i sin ansökan till 4,47 procent för 2017. Den maximala skillnaden mellan den ränta som Investor betalar på sina externa lån och räntan på det aktuella lånet ligger alltså kring 1,33 procentenheter. Skatteverket har inte ifrågasatt att räntan på det interna lånet är marknadsmässig men anser att Investor har möjlighet att påverka den eventuella räntemarginalen mellan den interna och den externa räntan. Oavsett hur det förhåller sig med detta framstår skillnaden i räntenivå inte som anmärkningsvärd med tanke på Investors, i förhållande till bolagets, sannolikt starkare position på kreditmarknaden. Det har inte heller framkommit att räntevillkoren i avtalet på ett märkbart sätt avviker från vad som kan bedömas som marknadsmässigt.

19. Mot denna bakgrund anser Högsta förvaltningsdomstolen att skuldförhållandet inte kan sägas uteslutande eller så gott som uteslutande ha uppkommit för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån.

20. Skatterättsnämndens förhandsbesked ska därför fastställas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen fastställer Skatterättsnämndens förhandsbesked.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom*, *Knutsson*, *Baran*, *Gäverth* (skiljaktig) och *Rosén Andersson*. Föredragande var justitiesekreteraren Birgitta Fors Almassidou.

Justitierådet *Gäverth* var skiljaktig och anförde följande.

1. Jag delar majoritetens bedömning att det ursprungliga skuldförhållandet, som uppstod mellan bolaget och Investor till följd av bolagets externa förvärv, inte kan anses ha uppkommit uteslutande eller så gott som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån.

Till grund för denna bedömning har jag lagt de lämnade förutsättningarna om lånebelopp, intern räntekostnad på ursprunglig skuld till Investor och förutsättningen att Investors samlade upptagna externa lån överstiger de fordringar Investor har på företag inom intressegemenskapen. Det förhållandet att Investor har betydande underskott som gör att räntenettet på de nu aktuella lånen eventuellt inte kommer att beskattas hos Investor under lånets löptid påverkar inte denna bedömning.

2. Till skillnad från majoriteten anser jag däremot inte att låneavtalet avseende huvudskulden och en eventuell kapitalisering av räntan, med en ny räntekostnad som läggs på hela skulden, ska betraktas som ett och samma skuldförhållande.

3. Innebörden av en kapitalisering fullt ut är att bolagets räntekostnad på hela skulden höjs från en effektiv ränta om 3,69 procent till 5,8 procent, dvs. en höjning med drygt 57 procent samt att skuldbeloppet kan komma att öka med 500 miljoner kr under lånets löptid.

4. Även om rätten att kapitalisera räntan är en möjlighet och inte en skyldighet för bolaget, anser jag att man kan utgå från att Investor kommer att reglera skuldförhållandena och betalningarna inom intressegemenskapen på det sätt Investor anser vara mest ekonomiskt fördelaktigt, med beaktande av bl.a. skatteeffekten. Storleken på räntetillägget beror på i vilken utsträckning bolaget har tillgängliga medel för räntebetalningen. Har bolaget tillgängliga medel reduceras räntetillägget. Huruvida bolaget kommer att ha tillgängliga medel eller inte när räntan förfaller till betalning kan bero på flera olika omständigheter, bl.a. vilka utdelningar som lämnats till Investor.

5. De tidigare bestämmelserna om avdrag för räntebetalningar på koncerninterna lån vid bl.a. vissa interna förvärv ändrades så att de kom att avse ”skuldförhållande” och inte det snävare begreppet ”skuld”. Syftet var att tydliggöra att bedömningen ska göras ur både gäldenärens och borgenärens perspektiv och att det ska vara tydligt att alla relevanta omständigheter som har samband med skuldförhållandet ska beaktas (prop. 2012/13:1 s. 256). Denna bredare bedömningsgrund har överförts till nu aktuell lagstiftning (prop. 2017/18:245 s. 16).

6. Om bolaget i stället för kapitalisering av räntan tar upp ett nytt internt lån för att betala den ursprungliga ränteskulden till Investor, utgör detta ett nytt skuldförhållande som ska prövas mot nu aktuella avdragsregler utifrån hur förutsättningarna ser ut vid uppkomsten av detta nya skuldförhållande (se prop. 2017/18:245 s. 182 och 364). Det måste då prövas om detta skuldförhållande fyller ett reellt finansieringsbehov. I förarbetena betonas vidare att bedömningen om rätt till ränteavdrag föreligger ska göras utifrån omständigheterna som är hänförliga till det aktuella skuldförhållandet vid tidpunkten för räntebetalningen (a. prop. s. 186). Det ovan anförda innebär, enligt min mening, att en prövning av avdragsrätten för den kapitaliserade räntan inte går att göra förrän samtliga relevanta omständigheter vid kapitaliseringstillfället är tillräckligt klarlagda.

7. Enligt min mening hade Skatterättsnämnden tillräckligt underlag för att besvara frågan om avdragsrätt för ränta avseende det ursprungliga skuldförhållandet, men saknade däremot förutsättningar för att besvara frågan om de skattemässiga konsekvenserna av en framtida kapitalisering av räntan med därtill förhöjd ränta på den totala skulden. I den delen borde nämnden ha avvisat ansökan.

8. Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att Högsta förvaltningsdomstolen borde fastställa Skatterättsnämndens förhandsbesked endast i den delen det gäller det ursprungliga lånet, men avvisa ansökan och undanröja förhandsbeskedet i övrigt.

Skatterättsnämnden (2019-04-10, Eng, ordförande, Pettersson, Dahlberg, Pahlsson, Rubenson, Sundin och Werkell):

Förhandsbesked

Fråga 1

Skuldförhållandet mellan Investor AB och Piab Group AB (Bolaget) ska inte anses ha uppkommit uteslutande eller så gott som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån.

Motivering

Skatterättsnämndens bedömning

Skatterättsnämnden har inledningsvis att ta ställning till om de frågor som ställs lämpar sig att prövas inom ramen för ett förhandsbesked samt om det i så fall är av vikt för sökanden eller för en enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning att ett förhandsbesked lämnas.

Som framgår av förarbetena är den riktade avdragsbegränsningsregeln i 24 kap. 18 § andra stycket avsedd att träffa rena missbruksfall. Regeln kan därmed närmast liknas vid en ren skatteflyktsbestämmelse. En sådan bör kunna prövas inom ramen för ett förhandsbesked på samma sätt som generalklausulen i lagen (1995:575) mot skatteflykt (jfr prop. 1980/81:17 s. 34 f. och t.ex. HFD 2012 ref. 6 där Högsta förvaltningsdomstolen fastställt ett förhandsbesked rörande bl.a. skatteflyktslagens tillämplighet).

Förhållandena i ärendet får dessutom anses klarlagda. Ansökan kan därför inte anses aktualisera sådana utpräglade utrednings- och bevisfrågor som gör att den ska avvisas på den grunden.

Bolaget har anfört att det med anledning av förvärvet av Piab Group vilande AB är av vikt för Bolaget att få klarhet i om den tänkta finansieringsstrukturen medför rätt till avdrag för ränteutgiften på det interna lånet från Investor och om det är av betydelse hur Bolaget yrkar avdrag för ränta. Det är vidare fråga om väsentliga belopp.

Med hänsyn till att skuldförhållandet uppkom före det att ansökan om förhandsbesked gavs in är det mot bakgrund av praxis tveksamt om de anförda skälen kan anses innebära att det är av vikt för Bolaget att ett förhandsbesked lämnas (se HFD 2015 ref. 78 och HFD 2018 ref. 3). Ansökan avser emellertid nya regler som dessutom är av skatteflyktskaraktär. Mot bakgrund av det och uttalandena i förarbetena bör det därför i vart fall vara av vikt för en enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning att ett förhandsbesked lämnas, bl.a. eftersom det får anses finnas ett allmänt intresse av ett snabbt avgörande.

Enligt Skatterättsnämnden finns därmed förutsättningar att pröva ansökan.

Syftet med den riktade ränteavdragsbegränsningsregeln är att den ska träffa sådan aggressiv skatteplanering med ränteavdrag som är särskilt

angelägen att förhindra för att skydda skattebasen och där bl.a. den generella regeln inte är tillräcklig. Frågan är alltså om förfarandet som beskrivs i nu aktuell ansökan kan anses utgöra ett sådant missbruksfall som regeln är till för att förhindra.

Skatterättsnämnden konstaterar inledningsvis att en förutsättning för ansökan är att den externa upplåningen överstiger den interna utlåningen. Det innebär att det finns en presumtion för att skuldförhållandet inte uppkommit uteslutande eller så gott som uteslutande för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån. Att det inte går att koppla ett särskilt externt lån till Investors lån till Bolaget medför ingen annan bedömning.

Nästa fråga blir då om det finns något som tyder på att presumtionen inte kan upprätthållas.

Först bör frågan om det rör sig om ett eller flera skuldförhållanden beröras.

Låneavtalet reglerar dels det ursprungliga lånebeloppet, dels vad som gäller om Bolaget väljer att kapitalisera räntan. En eventuell kapitalisering av räntan påverkar även villkoren för den ursprungliga skulden. Med hänsyn till det kan den ursprungliga skulden och eventuellt kapitaliserad ränta inte bedömas var för sig i detta sammanhang utan en sammantagen bedömning måste göras.

Det kan inte anses strida mot sunda affärsmässiga överväganden att låta en del av koncernens upplåning gå via Investor eftersom Investor normalt kan ta upp externa lån till en lägre kostnad än bolag längre ner i koncernen. Bolagets ursprungliga lån från Investor löper enligt förutsättningarna på marknadsmässiga villkor, dvs. motsvarande villkor som om Bolaget självt tagit upp ett externt lån. Lånet är hänförligt till ett externt förvärv av andelar. Ett sådant förvärv görs normalt av affärsmässiga skäl (jfr HFD 2011 ref. 90 I). Även den del av skuldförhållandet som är hänförligt till kapitaliserad ränta får anses ha en koppling till det externa förvärvet. Villkoren för den delen av skuldförhållandet är också marknadsmässiga enligt ansökan och en kapitalisering kan antas bli gjord utifrån affärsmässiga överväganden.

Även om skuldförhållandet kan medföra en väsentlig skatteförmån för intressegemenskapen kan det enligt Skatterättsnämndens mening inte uteslutande eller så gott som uteslutande anses ha uppkommit av det skälet.

Situationen är därför inte sådan att den kan anses utgöra ett missbruksfall av det slag reglerna är till för att förhindra. Den ovan nämnda presumtionen är således inte bruten och Bolaget ska därför inte vägras avdrag för räntor med hänvisning till 24 kap. 18 § andra stycket IL.

Fråga 1 ska besvaras i enlighet med det anförda. Med hänsyn till det förfaller frågorna 2–5.